

PS

Kvindelige højeesteretsdommere er i mindretal – nu vil de være flere

Blot tre ud af Højesterets atten dommere er kvinder. To af dem, Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen, slår nu et slag for at få en mere ligelig repræsentation: »Vi skal bare have dem til at søge«.

LIGESTILLING

MORTEN SKJÆRBÆK

I et af Højesterets lokaler, 'Fløjls-gemakket', hænger et gigantisk maleri af tretten højeesteretsdommere. Ud over påklædningen og maleristilen er der endnu en ting, der nemt får beskueren til at tro, at det må være fra en anden tid. De er alle mænd. Men okay, billedet er også fra 1911.

I dag, 113 år senere, ser statistikken dog ikke meget anderledes ud.

Ud af de atten nuværende højeesteretsdommere er de tre kvinder.

Og det er for få, hvis man spørger to af dem, Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen.

»Jeg har været ved domstolene i mange år, og jeg har aldrig tænkt over mit køn. Det har jeg gjort for første gang, efter at jeg landede i Højesteret. Her bliver det så markant, at der ikke er flere kvinder«, siger Rikke Foersom, der i 2021 rykkede fra Vestre Landsret til Højesteret.

Hun tager sammen med højeesteretsdommer Julie Arnth Jørgensen imod i den pompøse og historiske bygning, der deler cykelstativ med Statsministeriet i Prins Jørgens Gård.

Først går vi forbi fotogalleriet med så godt som alle højeesteretsdommere gennem tiderne. I hvert fald dem, man har kunnet finde fotos af. Den første kvinde kom til i 1953, og der er langt mellem de kvindelige udnævnelser siden da.

»Der er jo mænd og mænd og lidt flere mænd. Og så får vi Rikke, og så bliver det mig«, siger Julie Arnth Jørgensen, og Rikke Foersom tilføjer:

»Vi er nummer 11 og 12«.

»Højesteret nogensinde«, understreger Julie Arnth Jørgensen. Til sammenligning har der siden 1661 været cirka 530 dommere i Højesteret.

Også i dagligdagen bliver de to mindet om, hvor få kvindelige højeesteretsdommere der er.

»Hvis du skulle sidde og spise frokost med ti kvinder på dit arbejde hver dag, og du ofte var den eneste mand, så ville du også begynde at blive bevidst om dit eget køn på en

anden måde. Altså, du ville tænke »Det er mærkeligt, at jeg er den eneste her«, siger Julie Arnth Jørgensen.

Ingen kvindelige ansøgere

Med Højesteret bliver det ikke mere ophøjet. Sådan fremstår stedet også. Men foruden bygningens storhed er der på stedet traditioner, der kan få højeesteretsdommere til at fremstå som en liga for sig. Tag nu bare det flot opdækkede langbord i dommerens frokoststue. Her er pladserne forbeholdt de atten dommere. Traditionen er, at dommerfuldmægtige og andet personale spiser i en anden frokoststue.

De to kvinder er ikke afvisende over for, at stillingen som dommer ved landets øverste domstol kan virke uopnåelig og ærefrygtindgydende selv for topjurister, der i forvejen har store karrierer ved landsretterne eller andre steder i den hjemlige juridiske andedam.

De henviser til, at der ved byretterne faktisk er et flertal af kvindelige dommere, mens der ved landsretterne er et lille flertal af mandlige. Ved Østre Landsret er der eksempelvis 40 procent kvindelige dommere, men i Højesteret er der altså tre kvinder.

»Det er 17 procent«, siger Julie Arnth Jørgensen og ligner lidt en, der synes, at det taler for sig selv.

Årsagen er ikke, at kvinder fravalges, når de søger. Set ud fra ansøgerantal udnævnes der ifølge de to forholdsvis lige så mange kvinder som mænd, men der er få kvinder, der søger, når der skal findes en ny højeesteretsdommer.

Et eksempel på det så man, da Danmark for nylig skulle

FAKTA

Ansøger til stillinger som højeesteretsdommere

I 2023 blev der ansat en højeesteretsdommer, Mohamad Ahsan. Der var seks ansøgere, og de var alle mænd.

I 2022 blev der ansat højeesteretsdommere, Julie Arnth Jørgensen og Peter Mørk Thomsen. Der var elleve ansøgere, og de to var kvinder.

I 2021 blev der ansat en højeesteretsdommer, Søren Højgaard Mørup. Der var fem ansøgere, og den ene var kvinde.

I 2020 blev der ansat højeesteretsdommere, Ole Hasselgaard og Rikke Steen Foersom. Der var elleve ansøgere, og de to var kvinder.

I 2019 blev der ansat en højeesteretsdommer, Jørgen Steen Sørensen. Der var fire ansøgere, og de var alle mænd.

indstille tre kandidater til posten som ny dansk dommer ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg.

Posten gik til højeesteretsdommer Anne Louise Bormann, men da hendes plads i Højesteret skulle besættendes, var der ikke en eneste kvindelig ansøger til stillingen.

»Det er alligevel påfaldende. Og så bliver det selvfølgelig svært at rekruttere kvinder, hvis de ikke søger stillingerne. Vi skal bare have dem til at søge. Der er masser af superdygtige kvindelige jurister derude«, siger Julie Arnth Jørgensen.

De afviser, at den skæve balance afspejler sig i de konkrete kendelser og domme fra Højesteret, men alligevel finder

Det er mere end hundrede år siden, at nogen er dumpet Rikke Foersom

de det problematisk:

»Så vi er jo grundlæggende et tab af talent. Og jeg tror, at Højesteret har en rolle og en stor samfundsmæssig betydning, som også gør det vigtigt, at der er en repræsentation, som afspejler samfundet som helhed. Altså, én ting er, hvad man gør i private virksomheder, men når man har en samfundsbærende institution som Højesteret, så er det ikke fornuftigt eller hensigtsmæssigt. Så ser det mærkeligt ud, at der ikke er flere kvinder«, siger Julie Arnth Jørgensen.

Sammenligner man med den norske højeesteret, er der her otte af de tyve dommere, der er kvinder.

Julie Arnth Jørgensen tilføjer, at man i Højesteret længe har været opmærksom på den skæve kønsfordeling. For syv-otte år siden var der seks kvindelige højeesteretsdommere, men siden er det igen gået tilbage med den kvindelige repræsentation:

»Så vi er simpelthen nødt til at gøre noget mere. Jeg tror, at man til dels har haft en opfattelse tilbage i tiden af, at det er noget, der løser sig selv. At det er bare et spørgsmål om tid. Men man må bare sige, at vi efterhånden er nået til et punkt, hvor vi må erkende, at vi er nødt til at arbejde mere aktivt for det«.

Besøg på advokatkontorer

I Højesterets rekrutteringsudvalg, som de to er medlem af, drøftes løbende mulige initiativer for at få flere kvinder til at søge stillinger i Højesteret. Som et initiativ blandt flere har de to gennem nogen tid været på besøg i eksempelvis store advokatbureauer for at fortælle om deres arbejde og om veje ind i Højesteret. Nogen egentlig rekrutteringsturné vil de ikke kalde det. Det handler mere om, at de bringer sig selv i spil i håb om at inspirere andre, ikke mindst kvinder, til at søge en stilling i Højesteret. De håber, at de ved at stille

■ Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen er hetholdsvise 11. og 12. kvindelige dommere i Højesterets historie. I dag er det 3 af de i alt 18 dommere i Højesteret, der er kvinder. Den lave andel skyldes, at få kvinder søger det prestigefyldte job. Foto: Jacob Ehrhmann

sig op kan give de dygtige kvindelige jurister nogen i Højesteret at spejle sig i.

De oplever, at der er stor interesse for besøgene, og at det for dem er en mulighed for at komme i dialog med advokater og andre. Det er i hvert fald tanken. Besøgene kan samtidig være med til at skabe kontakter og opbygge netværk.

»Det her er den helt lange bane. Vi har jo ikke nogen ledige stillinger for om to-tre år eller sådan noget alligevel. Det handler lidt om at så nogle fro, så folk tænker, at det kan man måske også blive efter mange års erhvervs erfaring. Så det er ikke sådan, at vi går ud med en rekrutteringsdagsorden. Vi stiller os blot til rådighed. Det er mere en bagvedliggende dagsorden, forklarer Rikke Foersom.

Julie Arnth Jørgensen indskyder, at hun efter et besøg i advokatfirmaet Poul Schmitt/Kammeradvokaten arrangeret af Kvindelige Jurister ad omveje hørte, at en af de deltagende, en kvindelig studerende, havde givet udtryk for, at hun nu kunne tænke sig at blive højeesteretsdommer.

»Hvis jeg kunne sætte sådan et frø i en ung kvindelig jurastuderende, er det da fantastisk. Altså inspirere hende til at få den tanke, at »det kunne jeg også«. Det kan noget«, siger hun.

Spørgsmålet, der står tilbage, er, hvad der dog afholder dygtige kvindelige jurister fra at søge stillingerne i Højesteret.

Ser man på de seneste syv ansættelser af højeesteretsdommere, har andelen af kvindelige ansøgere været lav. Højt en femtedel af ansøgere har været kvinder, og ved flere af de syv ansættelser har der ikke været en eneste kvindelig ansøger.

Der er ikke noget entydigt svar på, hvorfor der ikke er flere kvinder, der søger. De kvinder, som de to har snakket med om det, kommer med mange forskellige forklaringer på, at de ikke søger. Nogle udtrykker, at de er glade for det arbejde, de har, og at de ikke ønsker at rykke sig. Andre udtrykker en usikkerhed med hensyn til, hvad det kræver at være højeesteretsdommer.

»Det bliver nok lidt karikeret, men der er måske også denne usikkerhed: Er jeg dygtig nok til det? Den kan jeg da sagtens selv genkende også. Altså, lille mig, er jeg dygtig nok til det?«, siger Rikke Foersom.

Er det mere udbredt for kvinder, tror I?

»Det tror jeg desværre, det er. Vi kan jo i hvert fald konstatere, at vi mangler ikke mandlige kandidater. Der er jo klart flere kvinder på jurastudiet, så hvis man bare sådan in all fairness siger, at der er nok lige meget talent hos begge køn,

Fortsættes side 6

Kvindelige højesteretsdommere ...

Fortsat fra forsiden

så er der jo et eller andet påfaldende ved, at mændene søger, og kvinderne ikke gør. Så jeg tror da, det er mere udbredt blandt kvinder», siger Rikke Foersom og fortsætter: »Så tror jeg også, at kvinder har en tendens til at kigge sig om i forsamlingen og vælge den, som måske er den allerdygtigste, den, man har hørt allermost om, og så sige »men sådan en er jeg jo ikke«.

Har I selv haft de samme tanker, om I nu var dygtige nok? »Jas«, svarer Julie Arnth Jørgensen prompte og tilføjer: »Det har jeg da stadigvæk«. Foersom tilføjer:

»Helt bestemt. Tror I ikke, at jeres mandlige kolleger har det?«
»Nogle af dem har helt sikkert«, gætter Julie Arnth Jørgensen, men Rikke Foersom tilføjer:
»Det bliver jo lidt konstereotyp, men jeg kan i hvert fald høre, at jeg støder på den i samtaler med kvinder noget oftere, end jeg støder på den i samtaler med mænd«.

Ansøgning og indstilling til prøvetovring

For at blive højesteretsdommer skal man selvsagt søge, når der opslås en stilling. Det er Dommerudnævnelsesrådet, der så efter at have rådført sig med Højesteret udvælger én kandidat, der indstilles til prøvetovring. I prøvesagsforløbet sidder man med i fire virkelige sager sammen med de udnævnte dommere, og efterfølgende skal man så som den første udlægge over for de øvrige dommere, hvordan man ville votere, hvis man var dommer i sagen.

■ Mens der i byretterne er flere kvindelige end mandlige dommere, er der langt mellem kapper med kvindenavne i Højesteret. Foto: Jacob Ehrbahn

Når sidste prøvetovring er gennemført, tager de måske kommende sytten kolleger stilling til, om prøvesagsforløbet er bestået, mens man selv står uden for døren og venter sammen med Højesterets øvrige personale. Derefter er traditionen, at man kommer ind til et lille glas og en lykønskning. Julie Arnth Jørgensen og Rikke Foersom lægger ikke skjul på, at prøvesagsforløbet er en speciel tid, og at det kan virke lidt skræmmende, første gang man skal votere foran de kommende kolleger, selv om historikken tilsiger, at man kan have en vis selvtillid, når først man skal i gang med de fire prøvesager.

»Det er mere end hundrede år siden, at nogen er dumpet. Men når man står og skal i gang med prøvetovring, er det ikke nogen trost, for man har ikke lyst til at være den første i hundrede år, der dumpes«, lyder det grinende fra Rikke Foersom.

De to mener dog ikke, at prøvesagsforløbet i sig selv har betydning for antallet af kvindelige ansøgere. Ansøgere til

højesteretsdommerstillinger vil typisk være jurister, der har en lang karriere bag sig og prøvet lidt af hvert.

De peger dog på, at det kan være en stor omvæltning at gå fra at være retsformand i landsretten eller partner i et advokatfirma til at være førstevoterende i Højesteret. Den anciennitetsmæssigt yngste højesteretsdommer er altid førstevoterende og dermed den dommer, der i en given sag har til opgave først over for sine kolleger at fremlægge hele sagen og argumentere for, hvordan dommen bør være.

Herefter kan de andre dommere i sagen – typisk fire – til slutte sig eller argumentere imod den førstevoterende. Sammenholder man det med, at ansøgere til højesteretsdommerstillinger typisk vil være jurister, der har en lang karriere bag sig og i forvejen sidder i gode stillinger, gætter Rikke Foersom og Julie Arnth Jørgensen på, at kvinder måske kan have en tendens til i højere grad at spørge sig selv, om det nu også er det rette at starte 'forfra', hvor man er den, der skal gøre benarbejdet.

»Det er jo så ikke noget af det, der skræmmer mændene, men man kan jo overveje, om det er noget af det, der skræmmer kvinderne«, siger Rikke Foersom, og Julie Arnth Jørgensen tilføjer:

»Er der noget i, at det med at starte forfra, når man er 45-55 år, på en eller anden måde er en større udfordring for kvinder end for mænd?«.

Toppen af karrierestigen

Har I selv svaret på det?

»Nej, men jeg tror, der er noget i det«, svarer Julie Arnth Jørgensen og tilføjer, at man kun kan gisne om årsagerne.

De to kvinder mener, at det er vigtigt at stille op og fortælle åbent om arbejdet i Højesteret. Når de deler deres erfaringer eksempelvis ved besøg på advokatkontorer, er håbet, at det kan være med til at afmystificere prøvesagsforløbet og rollen som førstevoterende, hvilket måske er noget af det, der skal til for at få flere kvinder til at søge.

De føler det begge som et enormt privilegium at være med til at træffe afgørelse i sager af stor samfundsmæssig betydning og på den måde være med til at påvirke retsstanden og sætte retning i dansk ret. Af samme grund fin-

Jeg kunne godt tænke mig at se en kvinde på præsidentposten på et tidspunkt

Rikke Foersom

der de det helt uforståeligt og meget ærgerligt, hvis den opgave ikke tiltrækker kvinder i samme omfang som mænd. Men hvad med dem selv?

Strengt taget er det svært at se, hvordan de som højeste-

retsdommere kan nå højere op karrieremæssigt. Men da interviewet med de to foregår i højesteretspræsident Jens Peter Christensens omkring 100 kvadratmeter store kontor med syv meter til loftet, som vi har lånt, får de alligevel spørgsmålet, om drømmen er at overtage dette kontor, inden de om over 20 år falder for 70-års grænsen.

De understreger begge, at det ikke er noget, der indgår i deres overvejelser, og tilføjer, at lige præcis stillingen som højesteretspræsident ikke er en, man søger. Man kan blive udvalgt, hvis et flertal af de andre dommere peger på en, når der på et tidspunkt skal findes en ny.

»Det er ikke et mål på nogen måde, men jeg kunne godt tænke mig at se en kvinde på præsidentposten på et tidspunkt«, siger Rikke Foersom, og Julie Arnth Jørgensen tilføjer:

»Jeg tror, at vi begge har det sådan, at hvis kortene faldt på den måde, så ville vi tage opgaven på os«.

morten.skaerbaek@pol.dk